

II. PROSTŘEDKY PRÁVNÍ OCHRANY DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ NA ČESKÉM ÚZEMÍ

A. Ústavněprávní ochrana. – B. Soukromoprávní ochrana. – C. Trestní ochrana soudní. – D. Trestní ochrana správní. – E. Ochrana podnikatelského prostředí. – F. Ochrana zahraničního obchodu. – G. Ochrana duševního vlastnictví prostřednictvím spotřebitelského práva. – H. Nekalá soutěž.

A. Ústavněprávní ochrana

Základní pravidla ochrany duševního vlastnictví v České republice jsou stanovena v *Listině základních práv a svobod*, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Z toho mj. vyplývá její nadzákonný charakter. Všechny právní předpisy nižší právní síly musí být v souladu s pravidly zakotvenými v Listině, práva zde zaručená lze obecně přímo aplikovat a je možno se jich dovolat soudní cestou.³⁴

Vedle obecných soudů, které jsou při rozhodování vázány jak zákony, tak všemi předpisy vyšší právní síly, tedy i Listinou základních práv a svobod, je nejvýznamnějším garantem ochrany ústavně zaručených práv český Ústavní soud. Tento soud je Ústavou koncipován jako orgán zvláštní, stojící mimo soustavu soudních institucí, a v žádném případě ho proto nelze považovat za odvolací instanci proti rozhodnutí soudů. Jeho základním posláním je kontrola dodržování ústavnosti při výkonu pravomocí všech státních orgánů České republiky.³⁵

³⁴ Podrobněji viz *Telec, I.*: The Human Rights Dimension of Author's Rights and Neighboring Rights from the Czech Constitutional Perspective. In: Ganea, P. – Heath, Ch. – Schricker, G. (eds.): *Urheberrecht Gestern – Heute – Morgen. Festschrift für Adolf Dietz zum 65. Geburtstag*, München: Verlag C. H. Beck, 2001, s. 67–78. *Drahoš, P.*: Intellectual Property and Human Rights. *Intellectual Property Quarterly*, roč. 3, 1999, č. 1, s. 349–371.

³⁵ Proto není tradiční označení „ústavní soud“ přesné. Výstižnější by byl například

Na rozdíl od soudů je Ústavní soud nadán speciální legislativní pravomocí umožňující rušit všechny legislativní akty orgánů veřejné moci, které jsou v rozporu s ústavními zákony a mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána. Tato pravomoc se označuje jako tzv. **negativní legislativní pravomoc**, a to proto, že Ústavní soud má oprávnění neústavní předpisy rušit, nikoli však takto zrušené předpisy nahrazovat či jinak vytvářet. To je potom již úloha příslušných orgánů, které by měly při své legislativní pravomoci dbát právního názoru Ústavního soudu, pokud chtějí, aby nový právní předpis nebyl znovu předmětem řízení před Ústavním soudem.

Ústava České republiky je i v případě Ústavního soudu věrna tradici kontinentálního právního systému, podle něhož soudy právo netvoří, ale pouze aplikují. Kontrola ústavnosti prováděná Ústavním soudem je pak dvojího druhu, a to tzv. kontrola abstraktní a kontrola konkrétní. **Abstraktní kontrola** spočívá v pravomoci Ústavního soudu **rušit** neústavní právní předpisy bez ohledu na skutečnost, jestli na základě tohoto předpisu bylo protiprávně zasáhnuto do ústavně zaručených práv a svobod jedinců. Okruh osob oprávněných k podání podnětu na takovéto přezkoumání právního předpisu je poměrně úzký. Jde zásadně o osoby nadané veřejnoprávními pravomocemi, jako je prezident republiky nebo skupina poslanců či senátorů. **Konkrétní kontrola** ústavnosti spočívá v právu každého jedince podat ústavní stížnost v případě, kdy se domnívá, že jednáním orgánu veřejné moci bylo zasaženo do jeho ústavně zaručených práv a svobod.

Ústavní soud judikoval, že procesní rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví nelze napadnout před Ústavním soudem, pokud tímto rozhodnutím není zpochybněna ústavnost celého řízení. Nezákonost nutně neznamená neústavnost.³⁶

---

pojem „ústavní rada“ či „ústavní komise“ apod., neboť nejde o soud ve smyslu soudní soustavy.

³⁶ Usnesení ÚS ze dne 18. 8. 1996 ve věci sp. zn. II. ÚS 225/95, uveřejněné pod č. 17/1996 ve Sbírce nálezů a usnesení, 1996, č. 6, s. 559–562.